

NOTAT

Miljø- og Fødevarerministeriet
Naturstyrelsen

Bilag 1 til besvarelse af MOF alm del spm. 196

Det åbne land
J.nr. NST-4101-00918
Ref. thell
Den 21. oktober 2015

Redegørelse for den aktuelle tilstand af de § 3-beskyttede naturtyper samt redegørelse over udviklingen i tilstanden de seneste år

Der findes ikke landsdækkende eller repræsentative data over tilstanden for de 3-beskyttede naturtyper generelt. Det er dog muligt på baggrund af forskellige typer af besigtigelses- og overvågningsdata at udlede oplysninger, som kan give en indikation af § 3-naturtypernes tilstand samt udviklingen over tid.

Naturtilstand for de § 3 beskyttede arealer

På baggrund af de naturtilstandsvurderinger, som kommunerne frivilligt foretager i forbindelse med deres myndighedsansvar for naturbeskyttelseslovens § 3, er det muligt at lave en sammenstilling, som kan give en indikation men ikke en repræsentativ beskrivelse af den aktuelle tilstand for så vidt angår de "tørre" naturtyper (moser, enge, strandenge, heder og overdrev). Kommunernes tilstandsvurdering sker efter en standardiseret metode, hvilket sikrer en ensartet registrering og indsamling af information. En opgørelse over tilstanden af disse naturtyper, fordelt på naturindholdsklasser, fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Oversigt over den aktuelle tilstand af de tørre § 3-naturtyper (ekskl. søer og vandløb) fordelt på fem naturindholdsklasser. Oversigten er baseret på kommunale naturtilstandsvurderinger foretaget i perioden 2010-2015, omfattende ca. 18 % af det samlede areal af de tørre naturtyper.

Tørre naturtyper	Mose	Eng	Strandeng	Overdrev	Hede
Naturindhold	Arealandel (%)	Arealandel (%)	Arealandel (%)	Arealandel (%)	Arealandel (%)
Højt (A)	16	6	9	19	22
Godt (B)	27	17	25	8	50
Moderat (C)	25	25	38	23	19
Ringe (D)	26	41	15	40	7
Dårligt (E)	6	11	14	10	1

* Hvor % ikke summer op til 100, skyldes det afvigelse som følge af afrunding af decimaler.

Hvad angår den aktuelle tilstand af § 3-beskyttede søer findes der endnu kun ganske få data baseret på kommunernes tilstandsvurderinger. I forbindelse med Naturstyrelsens kortlægning af mindre søer under 5 ha omfattet af habitatdirektivet er der indtil videre (pr. ultimo 2013) kortlagt ca. 1.100 søer, som også samtidig er § 3-beskyttet. Tilstanden for disse søer kan give en indikation af § 3-søernes tilstand (tabel 2), men giver ikke et repræsentativt billede. I alt er ca. 145.000 søer vejledende registreret som § 3-beskyttet i Danmarks Miljøportal, hvoraf langt størstedelen udgøres af mindre søer under 1 ha.

Tabel 2. Oversigt over naturtilstanden af mindre søer, under 5 ha, registreret i forbindelse med habitatnaturtypekortlægning frem til 2013. Ca. 0,8 % af det samlede antal § 3-registrerede søer indgår i overvågningen.

Søer*	Tilstandsvurderet ultimo 2013	
	Antal søer	Andel i %
Høj	237	21
God	565	50
Moderat	281	25
Ringe	33	3
Dårlig	3	-
I alt	1.119	

* Hvor % ikke summer op til 100, skyldes det afvigelser som følge af afrunding af decimaler.

I forhold til de § 3-beskyttede vandløb kan tilstanden i danske vandløb - som opgjort i udkast til vandområdeplanerne (2015-2021) - danne grundlag for en vurdering af den aktuelle tilstand (tabel 3). Heraf er 16.550 km vandløb tilstandsvurderet, hvoraf hovedparten er omfattet af beskyttelsen efter § 3. I alt er ca. 28.000 km vandløb udpeget som beskyttet efter § 3.

Tabel 3. Oversigt over tilstandsvurdering af 16.550 km vandløb ud af 19.000 km vandløb fra udkast til vandområdeplanerne 2015-2021, sendt i høring af den tidligere regering. Ca. 50 % af de § 3-registrerede vandløbsstrækninger indgår i udkastet til vandområdeplanerne, anvendende data fra perioden 2003-2012.

Vandløb	Samlet tilstandsvurdering 2003-2012	
	Antal km vandløb	Andel i %
God/høj tilstand eller godt/højt potentiale	5.300	32
Ikke god/høj tilstand eller godt/højt potentiale	11.250	68

Udviklingen i naturtilstanden

Hvad angår udviklingen i tilstanden af de tørre (moser, enge, strandenge, heder og overdrev) § 3-beskyttede naturtyper er det ikke muligt at opgøre en udvikling på baggrund af kommunernes tilstandsvurderinger, da der ikke er foretaget systematiske genbesigtigelser af de samme arealer. Det er dog muligt at vurdere udviklingen for den delmængde af § 3-naturtyperne, som er habitatnaturtyper og er beliggende inden for Natura 2000-områderne. Habitatnaturtyperne er indtil videre blevet kortlagt og tilstandsvurderet i to omgange, hhv. i 2004-2006 og i 2010-2012 (tabel 4-8).

For § 3-søernes vedkommende er der ikke tilsvarende data til rådighed som for de tørre naturtyper, og det er derfor ikke muligt på samme vis at vurdere udviklingen i tilstand over tid.

For § 3-vandløbenes vedkommende er det muligt på baggrund af vandområdeplanerne, som omfatter 19.000 km vandløb, hvoraf hovedparten vurderes at være omfattet af beskyttelsen efter § 3, at vurdere udviklingen i vandløbenes tilstand, men dog kun baseret på en enkelt kvalitetsparameter (bundlevende hvirvelløse dyr), da kun denne er bedømt i begge planperioder.

Udviklingen i tilstanden for fisk og planter kan således ikke vurderes. Overordnet set er tilstanden med udgangspunkt i denne ene kvalitetsparameter uændret på ca. 10.685 km, mens der er sket en forbedring på ca. 3.020 km. På ca. 4.150 km er tilstanden forringet.

Tabel 4. Oversigt over udviklingen i naturtilstanden for habitattypekortlagte engtyper, inden for Natura 2000-områderne. Data stammer fra den statslige naturovervågning, hvor habitatnaturtyperne er blevet kortlagt i perioderne 2004-2006 og 2010-2012. Ca. 5 % af det samlede § 3-engareal er repræsenteret i tabellen.

Eng*	2004-2006		2010-2012	
	Ha	Andel (%)	Ha	Andel (%)
Høj	214	5	521	10
God	1.745	38	2.278	42
Moderat	2.083	46	2.190	40
Ringe	498	11	421	8
Dårlig	23	-	2	-
Ej vurderet	8	-	-	-
I alt	4.572		5.411	

*Der er indtil videre kun indsamlet data fra habitattypekortlægning af tidvis våd eng og rigkær.

Tabel 5. Oversigt over udviklingen i naturtilstanden for habitattypekortlagte mosetyper, inden for Natura 2000-områderne. Data stammer fra den statslige naturovervågning, hvor habitatnaturtyperne er blevet kortlagt i perioderne 2004-2006 og 2010-2012. Ca. 5 % af det samlede § 3-moseareal er repræsenteret i tabellen.

Mose*	2004-2006		2010-2012	
	Ha	Andel (%)	Ha	Andel (%)
Høj	111	2	1.020	20
God	1.747	39	2.269	44
Moderat	1.920	43	1.090	21
Ringe	269	6	737	14
Dårlig	109	2	30	-
Ej vurderet	294	7	-	-
I alt	4.450		5.146	

*Sum af habitatnaturtyperne aktive højmoser, nedbrudte højmoser, hængesæk, tørvelavning, kalk- og vældmoser. Hvor % ikke summer op til 100, skyldes det afvigelser som følge af afrunding af decimaler.

Tabel 6. Oversigt over udviklingen i naturtilstanden for habitattypekortlagte strandenge, inden for Natura 2000-områderne. Data stammer fra den statslige naturovervågning, hvor habitatnaturtyperne er blevet kortlagt i perioderne 2004-2006 og 2010-2012. Ca. 60 % af det samlede § 3-strandengsareal er repræsenteret i tabellen.

Strandeng	2004-2006		2010-2012	
	Ha	Andel (%)	Ha	Andel (%)
Høj	4283	15	5.387	19
God	13.377	48	13.453	47
Moderat	8.415	30	7.730	27
Ringe	1.488	5	2.056	7
Dårlig	239	1	41	-
Ej vurderet	335	1	-	-
I alt	28.137		28.667	

Tabel 7. Oversigt over udviklingen i naturtilstanden for habitattypekortlagte hedetyper, inden for Natura 2000-områderne. Data stammer fra den statslige naturovervågning,

hvor habitatnaturtyperne er blevet kortlagt i perioderne 2004-2006 og 2010-2012. Ca. 14 % af det samlede § 3-hedeareal er repræsenteret i tabellen.

	2004-2006		2010-2012	
	Ha	Andel (%)	Ha	Andel (%)
Hede*				
Høj	229	2	335	3
God	6.396	57	6.702	52
Moderat	4.067	36	5.156	40
Ringe	503	4	580	5
Dårlig	2	-	-	-
Ej vurderet	23	-	-	-
I alt	11.220		12.773	

*Sum af habitatnaturtyperne våde heder og tørre heder. Hvor % ikke summer op til 100, skyldes det afvigelser som følge af afrunding af decimaler.

Tablet 8. Oversigt over udviklingen i naturtilstanden for habitattypekortlagte overdrevsnaturtyper, inden for Natura 2000-områderne. Data stammer fra den statslige naturovervågning, hvor habitatnaturtyperne er blevet kortlagt i perioderne 2004-2006 og 2010-2012. Ca. 16 % af det samlede § 3-overdrevsareal er repræsenteret i tabellen.

	2004-2006		2010-2012	
	Ha	Andel (%)	Ha	Andel (%)
Overdrev*				
Høj	202	4	382	6
God	3.056	58	3.137	53
Moderat	1.693	32	2.107	35
Ringe	273	5	334	6
Dårlig	4	-	5	-
Ej vurderet	22	-	-	-
I alt	5.249		5.940	

*Data er fra habitatnaturtyperne tør overdrevsvegetation på kalkholdigt sand, overdrev på kalkrig bund (orkide-lokaliteter) og artsrige overdrev på sur bund. Hvor % ikke summer op til 100, skyldes det afvigelser som følge af afrunding af decimaler.